
**THE EMERGENCE OF ART FOR CHILDREN UNDER THE INFLUENCE OF
ART EDUCATION**

Zora YanakievaAMDFA – Plovdiv, Republic of Bulgaria avrora68@abv.bg

Abstract: The idea of child upbringing/education through art emerged in the second half of the nineteenth century in England. It spreads in Germany, France, the Netherlands and a number of Western European and American countries, as well as in Bulgaria in the early twentieth century. It is popularized by the didactic arts movement, which is part of the reformed pedagogy. It originates as a reaction to dissatisfaction with the one-sided and negative impact of the modern educational system that prioritized mental development and the intellectual principle as only important. This brought up the necessity of forming the aesthetic model, the harmonious and all-round development of the personality. The movement promotes the idea of upbringing through art and learning with the help of the artistic activities that need to be implemented in school life. Bright representatives of the field in Bulgaria are the art pedagogues: G. Palashev, N. Rainov and B. Denev. The great achievements of the three reformers are that they created a place for the art subjects in the educational system and developed the training of drawing techniques. The latter stands out as a means of forming aesthetic culture, which has been misunderstood so far as "narrowly utilitarian" and for the first time since the existence of pedagogical theory and practice, arts have been aligned with science and are equated with other subjects at school. The new approach to the drawing instruction methodology is based on the psychophysiological features of the child in the pictorial work, which necessitates a rethinking of the existing methods and reordering the program in a systematic sequence. First amongst the representatives of the movement in our country, Palashev notices the children's inclination to look at pictures and relies on the idea of using natural tendencies in the process of family and school education. Born in the pedagogic community, the idea of upbringing through art gains wide popularity, making its way among artistic environments. The task of forming the aesthetic model of the personality sets the basis for development in European art programmes designed for children and adolescents, unlike the Bulgarian model - which, for objective historical reasons, does not have such tasks. For the purpose of artistic education, European painting is thematically the most accessible as it recreates animation paintings, children's images, figural compositions with scenes from the everyday life of teenage, biblical and mythological subjects. The attention of smaller viewers engages in works illustrating the games, the carelessness and the madness of the children, the poverty of children grown in socially-enriched families, and the larger ones - with works that present biblical and mythological stories, portraits and scenes. At the beginning of the last century, the artistic education in Bulgaria took place with the help of the periodical press for teenagers, which promoted works of European artists created for the aesthetic needs of the teenagers.

Keywords: art for children, arts education, education

**ЗАРАЖДАНЕ НА ИЗКУСТВО ЗА ДЕЦА ПОД ВЛИЯНИЕ НА ИДЕЯТА ЗА
ХУДОЖЕСТВЕНО ОБРАЗОВАНИЕ И ВЪЗПИТАНИЕ****Зора Янакиева**АМТИИ – гр. Пловдив, Република България avrora68@abv.bg

Резюме: Идеята за възпитание чрез изкуството възниква през втората половина на XIX век в Англия. Тя се разпространява в Германия, Франция, Холандия и редица държави от Западна Европа и Америка, включително в България в началото на XX век. Популяризира се от движението за дидактическо изкуство, което представлява част от реформаторската педагогика. То се заражда, като реакция на недоволство срещу едностранчивото и негативно въздействие на съвременната образователна система, която издига умственото развитие и интелектуалистичния принцип, като единствено важни. Изпъква необходимостта от формиране на естетическия модел, хармоничното и всестранно развитие на личността. Движението пропагандира идеята за възпитание чрез изкуството и обучение с помощта на художественотворческите дейности, които трябва да се внедрят в училищния живот. Ярки представители на движението в България са художниците педагози: Г. Палашев, Н. Райнов и Б. Денев. Големите заслуги на тримата реформатори са, че извоюват на предметите от художествения цикъл полагаемо място в образователната система, разработват методиката на обучение по рисуване.

Последното изпъква като средство за формиране на естетическата култура, неправомерно схваща-но досега като „тясно утилитарно“. За първи път от съществуването на педагогическата теория и практика изкуствата са изравнени по важност с науките и са равнопоставени с останалите предмети в училище. Нови-ят подход в методиката на обучение по рисуване изхожда от психофизиологичните особености на детето в изобразителната дейност, което налага преосмисляне на досегашните методи и пренареждане на програмата в систематична последователност. Пръв от представителите на движението у нас Палашев забелязва склон-ността на децата да разглеждат картинки и залага на идеята да използва природните наклонности в процеса на семейното и училищното възпитание. Зародила се сред педагогическите слоеве, идеята за възпитание чрез изкуството добива широка популярност, проправяйки си път сред художествените среди. Задачата за форми-ране на естетическия модел на личността полага основите за разработване в европейското изкуство на проб-леми предназначени за деца и юноши, за разлика от българското - което по обективни исторически причини не си поставя подобни задачи. За целите на художественото възпитание европейската живопис тематично е най-достъпна, тъй като претворява анималистични картини, образи на деца, фигурални композиции със сце-ни от ежедневието на подрастващите, битови, библейски и митологични сюжети. Вниманието на по-малките зрители се ангажира с творби, илюстриращи игрите, безгрижието и лудориите на малчугани, бедността на деца израснали в среда на социалнослаби семейства, а на по-големите – с произведения, представящи биб-лейски и митологични сюжети, портрети и пейзажи. В началото на миналия век художественото възпитание у нас се осъществява с помощта на детско-юношеския периодичен печат, в който се популяризират творби от европейски художници, създадени за естетическите потребности на подрастващите.

Ключови думи: изкуство за деца, художествено възпитание и образование

1. ВЪВЕДЕНИЕ

Под влияние на западноевропейската реформена педагогика в България се заражда идеята за образова-ние и възпитание чрез изкуството, носена от движението за дидактическо художество. Тя възниква през вто-рата половина на XIX век в Англия, но се разпространява в Германия, Франция, Холандия и редица страни от Западна Европа, Америка, включително и у нас, където в началото на XX век намира почва за развитие. Причина за нейната поява е, че образователната система не е в състояние да удовлетвори нарасналите соци-ални потребности за формиране на многостранно и хармонично развита личност. В педагогическите среди се поставя въпросът за изграждане на естетически развития човек, като отговор на обществените нужди за пре-одоляване на едностранчивото и негативно въздействие на съвременната интелектуалистична система на обучение и възпитание. „Естетическият човек изпъква пред очите на мнозина модерни възпитатели, учители и теоретици на възпитанието като идеал, който ще е в състояние да реализира и използва най-интегрално днешната култура и културните задачи на настоящето и приближаващото се бъдеще. Човекът, който умее да цени хубавото в природата, в човека, в изкуството, който умее да твори и прокарва в своя живот и своята професия художествената тенденция и който е в състояние да изпита естетична наслада от всичко действи-телно хубаво в природата и човешкото творчество, е съвършеният човек“ [3, с.20]. „Възпитание чрез изкуст-вото – това е най-модерният лозунг, който си пробива път във всички културни нации,...“ [пак там, с.21].

Направлението за дидактическо художество издига идеята за образование и възпитание чрез изкуство-то и художественотворческите дейности. То е част от реформеното движение в педагогиката и носи харак-терните му белези. Според Н. Бояджиева предпоставките за възникване и общите му черти с реформената вълна се открояват в следните няколко посоки: педоцентристка ориентация, тясно свързана с движението за свободно възпитание; личностно ориентирана педагогика на реформаторите в областта на естетическото възпитание; творческо обучение, чрез внедряване на изкуствата и художествените дейности в училище. Сближаване на училището с живота, се откроява като тенденция на новата образователна система, противос-тояща на старите хербартиански разбирания за откъснатост на обучението от действителността. Изкуството се превръща в основно средство за възпитание и като такова заема централно място в класните и извънклас-ните форми на работа. Всеки ученик самостоятелно определя вида и формата на художествените занимания според индивидуалните си възможности, интереси и способности, което показва наличие на свобода творчески да се изявява. Любовта на възпитателя към детето и вярата в неговите сили и способности, обуславя по-високото равнище на взаимно доверие. Предпоставките за поява на движението могат да се посочат в едностранчивото въздействие на науките върху човека и издигане на интелектуалистичния принцип на училищно обучение, като единствено важни. Умственото развитие изпъква, като най-значимо и се осъществява за сметка на останалите психофизични страни на личността, което поставя на вниманието

на редица педагози, психолози и дейци на културата и изкуството проблема за изграждане на „завършен човешки тип“. Формирането на естетически развития човек е новият идеал, който извършва чувствителен преврат в педагогическите възгледи и методи на работа [2].

Изследователите на този проблем у нас са Ж. Атанасов, В. Димчев, Н. Бояджиева, З. Янакиева, Б. Папазов. Според Ж. Атанасов главните представители, радатели и основатели на движението за художествено възпитание са: Г. Палашев, Б. Денев, д-р С. Чакъров, В. Примо, М. Господинов. Без да изтъква основоположниците на движението В. Димчев посочва техния принос за обогатяване на педагогическата теория и практика в областта на обучението по изобразително изкуство. В изследванията си Н. Бояджиева дава по-цялостна представа за зараждането и развитието на художественото направление в страните от Западна Европа и България, допълвайки числеността на представителите у нас: Е. Милошев, Г. Стоянов, Ц. Ангелов, Г. Стефанов, К. Свраков, като терминологично диференцира понятието „художници дидактици“ от „дидактическо изкуство“. З. Янакиева поставя на внимание идеята за възпитание чрез изобразителното изкуство в художествено-педагогическия печат. Б. Папазов изтъква приносите на деятелите на художественото образование и ролята им на основоположници на методиката на обучение по изобразително изкуство.

2. ЗАСЛУГИ НА ХУДОЖНИЦИТЕ ПЕДАГОЗИ ЗА ОБРАЗОВАНИЕ И ВЪЗПИТАНИЕ ЧРЕЗ ИЗОБРАЗИТЕЛНО ИЗКУСТВО

Идеята за възпитание и образование чрез изобразително изкуство, носена от движението за дидактическо изкуство, намира почва за развитие у нас в началото на ХХ век, която се приема много въодушевяно от прогресивните учители и просветни дейци. Като водещи и изтъкнати представители на реформното движение, художниците педагози: Г. Палашев, Н. Райнов, Б. Денев, имат определени заслуги в сферата на образованието и възпитанието чрез изкуство. Те се открояват по предметите от художествения цикъл и извоюване на полагаемото им се място в образователната система. Новите идеи се прокарват най-напред в учебния процес по рисуване, моделиране и ръчен труд, които допринасят за разработване на методиката на обучение по рисуване. Последното изтъква като средство за формиране на естетическата култура, неправомерно схващано досега като „лясно утилитарно“. За първи път от съществуването на педагогическата теория и практика изкуствата са изравнени по важност с останалите учебни предмети в образователната система. Безспорно е мнението на Палашев, че „изкуствата са толкова полезни за съществуването на човека, колкото са науките и промишления труд...“ [7, с.5] и че „науката и изкуството са двата елемента на нормалното и хармонично развитие на човешкото същество от първоначалната степен, дори до университета“ [пак там, с.8], което показва реалистичните позиции и възгледи на автора, без да изпада в заблуждения и крайности.

Според художниците дидактици основните средства за естетическо възпитание са: рисуването, екскурзиите сред природата, произведенията на изкуството, училищната архитектура, училищната украса, илюстрираните книги, читанки, учебници, илюстрации и др. Изкуството се явява „помощник“ в педагогическата дейност на учителя-художник [пак там]. Според Н. Райнов контактът с него трябва да се осъществява, чрез посещения на галерии и музеи, а художествените творби да се възприемат на „живо“ [12].

Новият подход в методиката на обучение по рисуване изхожда от психофизиологичните особености на детето. Началото на детската изобразителна дейност се характеризира с ярко изразен антропоцентризъм, кое-то налага преосмисляне на досегашните методи и пренареждане на програмата в систематична последователност. Отхвърля се сложното, копирно и абстрактно за умственото развитие на детето рисуване на геометрични форми и се въвежда натурното изобразяване от природата. Акцент се поставя на свободното рисуване, стимулиращо въображението [4], [5], [9].

По-важните цели в процеса на обучение са: развиване на вниманието, наблюдателността и зрителната памет; формиране на естетическо отношение към природата и действителността, на умения за улавяне на пропорциите и съотношенията на предметите, и обемно-пластичното им изграждане; стимулиране на творческата активност и самодейност; приобщаване на подрастващите към художествената култура, чрез контакт-туване с произведения на изкуството.

Педагогическите възгледи на тримата реформатори, които полагат основите на учебния предмет Рисуване, имат съвременни проекции в обучението по Изобразително изкуство, а именно: достъпно и нагледно-образно провеждане на урока с визуални средства. Стимулиране на изобразителната дейност, чрез насърчаване на творческите способности на учениците. Изразяване на индивидуалността посредством детската ри-сунка. Съобразяване на художественото развитие с психическите и умствените възможности на подрастващите. Концентрично изложение на учебното съдържание, чрез прилагане на принципа от по-лесното към по-трудното, от по-простото към по-сложното. Завишаване на изискванията

към едни и същи учебни задачи с напредване на възрастта. Изучаване на перспективните закони в горните класове и линия на художествено развитие от декоративно-плоскостно към обемно-пространствено изграждане. Употреба на индивидуалната корекция за отстраняване на грешки в изобразителната дейност и на учебните форми: рисуване по натура, по памет и въображение. Акцентирание на рисуването по памет в началното училище, а на рисуването по натура - в среден и горен курс. Развиване на чувството за пластичност чрез моделирането, на което се гледа като на средство за естетическо възпитание. Въвеждане на проблема за цветознанието, стилизацията, декоративното рисуване, възприемането на художествени произведения и на илюстрацията във всички етапи на училищното обучение – начален, прогимназиален, гимназиален. Предоставяне на възможност на малките ученици да се упражняват с четка свободно, да изграждат изображенията без моливна рисунка, а на учителя да подхожда творчески при избора на задачите, съобразно възрастта, учебните проблеми и учебното време, като се набляга на научно-педагогическата и художественотворческата му подготовка.

3. ХУДОЖЕСТВЕНИ ПРОБЛЕМИ ЗА ДЕЦА В ИЗОБРАЗИТЕЛНОТО ИЗКУСТВО

Първите две десетилетия на XX век са белязани с множество педагогически конгреси на учителите по рисуване, които се свикват на всеки четири години в различни европейски градове: Париж 1990 г., Берн 1904 г., Лондон 1908 г., Дрезден 1912 г., Париж 1916 г. Конгресите са придружени с изложби на ученически ри-сунки, на които учителите демонстрират постиженията на своите възпитаници, споделят педагогическите си възгледи и опит от художествената практика, чиято цел е да се определят верните пътища за провеждане на обучението по рисуване и на новата методика на работа. Под влияние на реформените идеи се извършва чувствителен преврат в образованието. Провъзгласена на теория, идеята за възпитание чрез изобразителното изкуство, която стои най-близо до природните влечения на подрастващите, постепенно си пробива път на практика. Теоретичните разбирания на художниците педагози се отъждествяват с най-новите изследвания в психологията и показват задълбоченото осмисляне на проблема. Пръв от представителите на движението у нас Палашев забелязва склонността на децата да разглеждат произведения със сюжети от тяхното ежедневиe и залага на идеята да използва природните наклонности в процеса на семейното и училищното възпитание. „Прочие, картини, рисуващи сцени из живота на самите деца, както и картини из живота на природата, са най-обични за последните и могат да послужат като най-добро оръжие за развоя на тяхното естетическо чувство, за облагородяване на тяхната душа, за разширяване на техния умствен кръгозор, а най-много – всаждане на любов към живописата и нейните творения“ [8, с.14-15]. Постановките на движението и откритията в психологията в края на XIX и началото на XX век довеждат до задълбочени изследвания в психологическата структура на детето и в стремежа му към художественотворчески дейности. Постиганията в областта са фундаментални за изработване на научнообоснован подход и методика на обучение в сферата на художественото възпитание и образование.

Широкото разпространение на идеята за възпитание чрез изобразителното изкуство обхваща не само педагогическите среди. Тя успява да привлече редица европейски художници, които я приемат и прокарват в своето творчество. Поемайки ангажимент за естетическото възпитание на подрастващите, те творят, пресъз-давайки идейно-тематични и формално-пластични проблеми предназначени специално за възрастта и пред-почитанията на децата и юношите. За съжаление българските художници през периода не се наемат с подобни задачи и остават встрани от идеята за естетическо възпитание, която въпреки широкия си отзвук сред обществеността у нас, е на внимание главно в педагогическите среди. Причините за това могат да се обяснят със сложните и противоречиви проблеми в изкуството на следосвобожденската ни епоха, което отразява социално-икономическите условия на българската действителност и творчески търсения предимно в областта на историческата и битова тематика. Западноевропейското изкуство от втората половина на XIX век тема-тично е най-достъпно за младата публика, тъй като претворява образите на деца и на отделни представители от животинския свят. Близки до възприемането на подрастващите са анималистичните произведения, тема-тичните фигурални композиции, илюстриращи сцени от тяхното ежедневиe, библейските, битовите и мито-логичните картини, чиято описателност на сюжета прави художественото съдържание много по-достъпно и разбираемо. Възрастовото различие в психологическото и умственото развитие на децата оказва значение за възприемането на едни или други произведения в сюжетно, жанрово и тематично отношение. За по-малките ученици са подходящи творби, илюстриращи игрите, лудориите и веселието на малките палавници, сцени показващи трудолюбието, приятелството и бедността на деца израснали в среда на социалнослаби семейства. Развитието на интелекта под влияние на училищното обучение, разширява възможността за възприемане на по-сложни в тематично отношение произведения с библейски и митологични сюжети, както на пейзажи и портрети.

Редица художници, предимно от немски и френски произход, създават произведения за деца, претворяващи сцени от тяхното ежедневие, чиято художествена форма е максимално достъпна, информативна и нату-роподобна: А. Беле: „Сладко коматче“; Л. Беки: „Купете си рози“; К. Берген: „Малкият рисувач“, „Първият накит“, „Черешки“; М. Бремен: „Малкото братче“, „Сляпа баба“; А. Борк: „Бедното сираче“; Бугеро: „Просекини“, „Сестрички“; П. Вагнер: „Ех, че сладко“, „Донкиното другарче“, „Грижливата внучка“, „Книгата с картинките“, „Колко съм хубава“, „Новата хармоника“; М. Вунш: „Жадни за наука“, „Малкият диригент“; Б. Гобс: „Нейните любимци“; К. Гроб: „Любимецът на мама“, „Първа рожба“; Фр. Дефрегер: „Ганчо е направил нов лък“; И. Ижакевич: „Малкият Гого“, „Пенчо плаче“, „Пенчо се смее“; Х. Каулбах: „Малката помощница“, „След училище“, „Хубавите картинки“, „Гладът е най-добрият готвач“, „Изхвъркнало“, Х. Кауфман: „Кой краде дядовите ябълки“; М. Лийберман: „Двор в сиропиталището в Амстердам“, „Забавачница“, „Момиче чете“, „Момичета се къпят“; Г. Пепериц: „Грошче“; О. Пилц: „Учи се на младост, да ти е леко на старост“; Х. Плок: „Болното дете“; Х. Рина: „Братчета“; Х. Тома: „Млад поет“, „Летен ден“, „Урок по закон божии“, „Хоро“; Ф. Уде: „Дете с две кукли“, „Домашно упражнение“, „Кака“; Д. Торе: „Сериозна работа“; А. Фрайдлер: „Купете си пресни ли-мони“; З. Хидеман: „Малкият живописец“; А. Хопне: „Картина из живота на японските деца“, Чиризи: „Лошият човек“, В. Шутце: „Малкият стрелец“, Г. Якобидес: „Лошото внуче“, „Малките палавници“, „Първият чорап“ и др. Част от тях творят в областта на анималистиката – Адам: „Зрение“, „Обоняние“, „Майчино щастие“, „Котенца“, „Наказаните лакомници“; Х. Каулбах: „Неканен гост“, „Развлечение“, „Нашият певец“; Й. Габер: „Дългоушко“, „Японско кученце“, Х. Тома: „Прелетни птици“ и др.

Представителите на движението за възпитание чрез изкуството и по-специално художниците педагози Г. Палашев и Н. Райнов, предвид действителността у нас по обективни причини популяризират произведенията от европейски автори, които намират място по страниците на детско-юношеския периодичен печат. Имената на българските художници се броят на пръсти и това са: Я. Вешин, В. Антонов, Н. Михайлов, Ст. Иванов. При демонстрирането на творбите в периодичния печат се набляга на интерпретацията на художественото съдържание, без да се поставя внимание на формално-пластичното изграждане. Въпреки че повечето репродукциите са черно-бели, качеството на цветните приложения откроява техниката на маслената живо-пис, материално-веществената структура на обектите, светлосенъчните преходи и моделировка на формите, хвърлените сенки, тонирането, резките контрасти и отчетливи контури. В графичните произведения могат да се открият техниките линогравюра и рисунка с молив, а в изобразителните принципи – обемно-пространствено изграждане. Очевидно е, че проблемите от ежедневието на подрастващите и сюжетната описателност целят да улеснят възприемането на художественото съдържание и вникването в идейно-творческия замисъл на произведенията. По-слабото популяризиране на портрета може да се обясни с недостатъчното умение и способност на децата да улавят настроението и психологическото състояние на художествените образи. Обект на внимание са изображенията, които биха могли да впечатлят малкия зрител с безгрижието и веселието, което се излъчва от претворените детски образи. В „Ех, че сладко“ от П. Вагнер *фиг. 1* виждаме портрет на малко момиченце седнало удобно в кресло, от чието лице личе лъха наслаждение и задоволство. Движенията и празната паничка на скута показват, че то е привършило закуската и е заситило глада си. Тъмните очи, сво-бодно падащите къдрици и красивата усмивка, оформят привлекателно излъчване, което очарова със своята наивност и чистота. Пластичната моделировка по лицето се вижда в облеклото – гънките на полите и раз-кошните дантели. Контрастът между светло и тъмно на преден план грабва вниманието, скъсявайки дистан-цията между зрител и творба. Тоналното заглъхване назад оформя пространството, внушавайки още по-убедително идейния замисъл в пресъздадения образ.

Една от задачите на художниците педагози чрез естетическото въздействие на произведенията е да приобщат подрастващите към света на изкуството, да породят у тях стремеж за общуване. Затова залагат на творби, които са достъпни, съответстващи на интересите и влеченията на децата, което обяснява сюжетно-тематичния подбор на репродукциите от тяхното ежедневие. Формирането на естетическо отношение, оце-нъчна способност и чувство на любов към красотата на природата, може да се осъществи, чрез възприема-нето на природни пейзажи. На вниманието на малките реципиенти се представят живописни гледки от гористи и планински местности, които претворяват действителността обемно-пространствено с живописни средства. Настроението и одухотворяването на природата се постига, чрез ефектите на светлината, въздуш-ната атмосфера в далечината на хоризонта и пластичната изразителност. „Природата е всякога хубава и навред може да се избере живописен кът, за да се изобрази на картина. Но не стига да се предадат на пейзажа същите багри, каквито вижда художникът, за да бъде изображението – както се казва – живо, трябва тъй да се изпише, че водата сякаш да тече пред

нас, а листата да шумолят. Като погледнем пролетен пейзаж, да ни стане весело, както е било весело на художника, когато го е изписвал. За това вече не стига – живописецът да е майстор, а трябва да има и дарба. Тогава казваме, че пейзажът има душа, както има душа човекът [11, с. 14]. В „Закапах листата“ *фиг. 4* К. Мюлер илюстрира настъпването на есента, която със своята привлекателност и очарование внушава тъга. Духащият вятър, който брули листата и оголва дърветата, събужда нос-талгични чувства по отминалото лято. Пейзажът разкрива красива гориста местност с бавно течащо поточе. В тъмнината навред се виждат стволите и клоните на дървета. Слънчевите лъчи между листата осветяват повърхността на водата, по която се отразяват техните отблясъци. Слабата светлина и дълбоките сенки съз-дават усещане за покой и тишина.

4. ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Идеята за художествено възпитание възникнала през втората половина на XIX век в Англия се зараж-да, като реакция срещу едностранчивото и интелектуалистично развитие на остарялата и непригодна образо-вателна система, която не може да удовлетвори нарасналите потребности за цялостно и хармонично развитие на личността. Поради широката си популяризация се разпространява в редица държави от Западна Европа, Америка, включително и България, където в началото на XX век намира поле за реализация. Идеята е осно-вополагаща за естетическото възпитание, чрез внедряване на изкуствата и художественотворческите дейнос-ти в училище. Зародила се в Европа тя е обект на внимание в европейското изобразителното изкуство, което представя теми и сюжети, с оглед на умственото и възрастово развитие на децата. За разлика от българските художници, които по обективни исторически причини остават встрани от нея (идеята), редица европейски майстори я прегръщат, създавайки творби, които илюстрират ежедневието на подрастващите, приобщавайки ги към света на изкуството. За целите на естетическото възпитание у нас художниците дидактици популяри-зират произведения от европейски автори в детско-юношеския периодичен печат, което се приема много въодушевено и възторжено от педагогическите среди и обществеността. Така специализираната художестве-на периодика се явява трибуна за разпространение на изобразителното изкуство, създадено за деца, което изпълнява задачите за естетическо възпитание и образование.

Фиг.1

„Ех, че сладко“
П. Вагнер

Фиг.2

„След школските часове“ Х.Каулбах

Фиг. 3

„Просекини“ Бугеро

Фиг.4

„Закапах листата“
К. Мюлер

Фиг. 5

„Котенца“ Адам

ЛИТЕРАТУРА

- Атанасов, Ж. Дидактическото художество. Буржоазни педагогически възгледи у нас до 1944 година. София: Народна просвета, с. 61-80, 1964.
- Бояджиева, Н. Възпитание чрез изкуството. София: УИ Св. Климент Охридски, с. 92, 1994.
- Герасков, М. Естетиката и детето. Пловдив: Хр. Г. Данов, с. 224, 1908.
- Денев, Б. Методически бележки върху обучението по рисуване в основното училище. Учителска мисъл, София: БУС, с. 586-607, 1931/1932.
- Денев, Б. Рисуването в основните училища, Търново: Х. Т. С. Фъртунов, с. 36, 1905.
- Димчев, В. Изобразително изкуство. Методика. София: Просвета, с. 207, 1993.
- Палашев, Г. Естетическата култура в общото възпитание, София: П. Глушков и сие, с. 16, 1907.
- Палашев, Г. Нашите картини. Картинна галерия за деца и юноши, София: [б.и.], с. 14-15, кн. 1, Год. VII, 1911.
- Палашев, Г. Новите посоки в обучението по рисуване и новите стремежи в областта на художественото възпитание. София: П. Глушков и сие, с. 84, 1905.
- Папазов, Б. Художествено обучение чрез изобразително изкуство. Пловдив: FastPrintBooks, с. 199, 2015.
- Райнов, Н. Картини с небе и земя. Картина и приказка. София: [б.и.], с.12-14, кн. 2, 1928.
- Райнов, Н. Учителят като художник. Беседа. Пловдив: Търг. печ., с. 24, 1925.